

Klinimetrie voor de bovenste extremiteit bij CVA-patiënten

Aanbeveling van de WCN

Werkgroep CVA Nederland

Inleiding

Er zijn verschillende behandelingen van de bovenste extremiteiten bij CVA patiënten, die (nog) niet evidence based zijn. Daarom is er behoefte om het effect van therapieën landelijk op uniforme wijze te meten.

De Werkgroep CVA Nederland (WCN) komt nu met een aanbeveling ten aanzien van een minimale set meetinstrumenten om behandelingen van de bovenste extremiteiten bij CVA-patiënten te evalueren.

Op dit moment bestaat over verschillende therapieën nog veel onduidelijkheid met betrekking tot indicatiestelling bij CVA-patiënten o.a handmaster en effectiviteit van verschillende ortheses. Tevens is er behoefte aan meer uniformiteit en transparantie om het effect van therapieën op patiëntniveau te meten.

Vandaar een pragmatisch protocol, waarin naast een aantal meetinstrumenten op stoornisniveau de meetinstrumenten op activiteitsniveau onmisbaar zijn voor het meten van de effectiviteit. Er is bewust gekozen voor een beperkt aantal meetinstrumenten om de implementatie op de werkvloer zo veel mogelijk te bevorderen. Naast de klinimetrische eigenschappen van de meetinstrumenten is ook gekeken naar de benodigde tijdsinvestering.

Het betreft niet een verplicht te volgen richtlijn, maar een aanbeveling van de WCN.

Gerly Bos
Lily Heijnen
Marga Tepper
Leden werkgroep WCN

Indicatiestelling

De indicatie voor een (proef)behandeling wordt door de revalidatiearts gesteld.

Vooraf worden door de revalidatiearts/ het behandelteam en de patiënt behandelgoal(en) geformuleerd (hier kan o.a. de Motorlog helpen, zie verder). Eventuele contra-indicaties voor de behandeling worden door de revalidatiearts uitgesloten.

Er volgt eerst een proefperiode van 4- 6 weken, waarin de behandeling plaats vindt. Daarna volgt een stopperiode van 4 weken, waarin de betreffende behandeling niet plaats vindt.

Na 8-10 weken (4 weken na stoppen) kan beoordeeld worden of er wel of geen indicatie is voor het herstarten van de behandeling / aanvragen van een hulpmiddel (orthese/handmaster etc.) voor de individuele patiënt.

Metingen

In revalidatiecentrum- en/of polikliniek revalidatie van een algemeen ziekenhuis worden drie metingen verricht:

1. bij het starten van de (proef)behandeling,
2. bij stoppen van de (proef)behandeling
3. vier weken na stoppen van de (proef) behandeling.

De aanbevolen meetinstrumenten voor minimale set zijn .

Participatieniveau

- QoL: COOP/WONCA vraag 6 algemene gezondheid

Activiteitsniveau

- Motor Activity Log
- Nine hole peg test

Stoornisniveau (een of meer afhankelijk doelstelling)

- Tonus Ashworth scale polsflexoren en elleboogflexoren
- Oedeem klinische blik: ernstig/matig/licht oedeem
- Pijn verticale VASschaal, gebruik pijnmedicatie
- Mobiliteit elleboog en pols (meten met goniometer)

Daarnaast wordt de mening van de patiënt over de behandeling gevraagd (open vragen en een 5-punt schaal) over de tevredenheid en over het behaalde resultaat van de behandeling)

Dit is een minimale set ter beoordeling van effect van behandeling aan de bovenste extremiteiten na een CVA. Hier onder volgt een aanbeveling van meetinstrumenten die toegevoegd kunnen worden aan de minimale set. (zie ook de algemene core set WCN – www.amdas.nl)

Participatieniveau

- Life Satisfaction Questionnaire 9
- Canadian Occupational and Performance Measure (analyse hulpvraag patient)

Activiteitsniveau

- Frenchay Arm Test
- Action Research Arm Test

- Utrechtse arm/ hand test
- Goal Attainment Scale

Stoornisniveau (een of meer afhankelijk doelstelling)

- Brunstrom Fugl-Meyer Scale arm en hand (korte of lange versie)
- Motricity Index arm
- Thumb finding test

Voor andere testen, zoals apraxietest, testen voor neglect etc, wordt verwezen naar de core set klinimetrie WCN (www.amdas.nl).

Metingen Bovenste extremiteit

Naam patiënt:

Geb.datum:

Meettijdstip

T0 = 0 weken, voor start behandeling

T4-6 = 4 - 6 weken, direct na stoppen behandeling

T8-10= 8- 10 weken, 4 weken na stoppen behandeling

Behandeldoelstelling:

.....

datum:

hand

:links / rechts

Participatieniveau	Score	T0	T4-6	T8-10
Coop/Wonca (vraag 6 algemene gezondheid)	1 - 5			
Activiteitsniveau				
Motor Activity Log				
Nine Hole Peg Test	0 tot 18 staafjes in max 50 sec			
Stoornissenniveau				
Tonus arm: Ashworth Scale <ul style="list-style-type: none"> • Flexoren pols • Flexoren vingers 	0-4			
oedeem	0-3			
VAS – pijn <ul style="list-style-type: none"> • Schouder • Anders: 	0-10			
Mobiliteit <ul style="list-style-type: none"> • Flexie /extensie elleboog • Pro-/ supinatie • Dorsaal- /palmairflexie • Flexie/ extensie MCP II 				

Naam patient

op T8-10

Geb. Datum: Vragen voor patiënt:

Hoe tevreden bent u met de behandeling?

Helemaal niet tevreden

heel erg tevreden

1

2

3

4

5

Ruimte voor extra opmerkingen van de patiënt over de behandeling:

.....

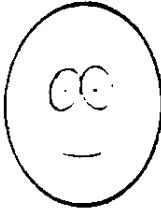
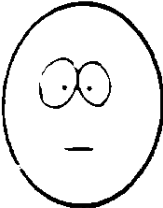
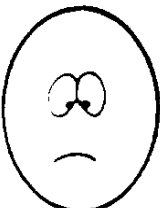

.....

.....

Schalen

COOP/WONCA – vragenformulier : Algemene gezondheid

Vraag: Hoe beoordeelt u uw algemene gezondheidstoestand gedurende de afgelopen twee weken?

Uitstekend	Score 1
Heel goed	Score 2
Goed	Score 3
Matig	Score 4
Slecht	Score 5

MOTOR ACTIVITY LOG (MAL)

Aangepaste Nederlandse versie

Methode: semi – gestructureerd interview.

Bij iedere activiteit eerst een filtervraag: is deze activiteit uitgevoerd in de afgelopen week?

Schaal A: Hoe vaak doet de aangedane arm mee in deze activiteit?

Scores: 0 - 5

- 0 Aangedane arm doet nooit mee bij het uitvoeren van deze activiteit
- 1 Aangedane arm doet zelden mee bij het uitvoeren van deze activiteit
- 2 Aangedane arm doet soms mee bij het uitvoeren van deze activiteit
- 3 Aangedane arm doet vaak mee bij het uitvoeren van deze activiteit
- 4 Aangedane arm doet meestal mee bij het uitvoeren van deze activiteit
- 5 Aangedane arm doet altijd mee bij het uitvoeren van deze activiteit

Opmerking: bij deze metingen wordt alleen beoordeeld de mate waarin de paretische arm wordt gebruikt (A-score) en niet de kwaliteit van de beweging van deze arm tijdens ADL.

MOTOR ACTIVITY LOG

Aangedane arm gebruikt bij deze activiteit?		Score	
		A	B
ja	01. Zich vasthouden bij staan		
ja	02. Arm in de mouw doen van een kledingstuk		
ja	03. Iets in de hand van de ene naar de andere plaats dragen		
ja	04. Eten met mes en vork		
ja	05. Haar kammen		
ja	06. Kopje aan het oor oppakken		
ja	07. Handenarbeid/kaartspelen/hobbies		
ja	08. Vasthouden/bladzijden omslaan van een boek/tijdschrift/krant		
ja	09. Handdoek gebruiken om gezicht/ander lichaamsdeel af te drogen		
ja	10. Glas optillen		
ja	11. Tandepoetsen		
ja	12. Scheren/make-up		

ja	13. Deur openen met sleutel		
ja	14. Brief schrijven/typen		
ja	15. Koffie/thee inschenken		
ja	16. Fruit schillen		
ja	17. Een nummer intoetsen bij telefoneren		
ja	18. Een raam openen/sluiten		
ja	19. Een brief openen		
ja	20. Geld uit portemonnee pakken		
ja	21. Knopen van kleding losmaken		
ja	22. Knopen van kleding sluiten		
ja	23. Rits openmaken		
ja	24. Rits sluiten		
ja	25. Nagels knippen		
ja	26. Andere activiteiten, n.l.		

Nine hole peg test

- SECONDEN
- AANTAL STAAFJES

Zet de negen staafjes, een voor een, zo snel mogelijk binnen 1 minuut in de negen gaatjes en leg ze erna, een voor een, terug in het bakje.

Noteer het aantal seconden dat de patient nodig heeft om het bovenstaande te doen.

Indien de patient na 1 minuut niet klaar is, noteer dan de hoeveelheid staafjes die zijn verplaatst (maximaal 17: 9 in de gaatjes en 8 terug in het bakje).

Asworth Scale:

0 = geen verhoogde spiertonus

1 = Licht verhoogde tonus welke een catch geeft die zich manifesteert bij snelle, plotselinge rek, waarna de beweging verder ontspannen verloopt.

2 = duidelijke toename van tonus, maar het betreffende lichaamsdeel beweegt vrij gemakkelijk.

3 = aanzienlijke tonusverhoging, passieve bewegen is moeilijk

4 = het betreffende lichaamsdeel is stijf

Oedeem (op klinisch blik)

0= geen oedeem

1= licht oedeem (vingers)

2= matig oedeem (vingers en licht oedeem handrug)

3= ernstig oedeem (ernstig in vingers en handrug)

VAS pijn**VASscore schouderpijn****VASscore pols/handpijn**

Ernstigste pijn

Ernstigste pijn

Geen pijn

Geen pijn

(N.B. Bij uitprinten nameten dat de lijnen exact 10 cm zijn)

Mobiliteit

Passieve ROM		Graden:	Pijn:	Opmerkingen
Elleboog	Flexie			
	Extensie			
	Pronatie			
	Supinatie			
Pols	Dorsaalflexie			
	Palmairflexie			
MCP II	Flexie MCP			
	Extensie MCP			